Copyright foto

Peter Hanse lost de Joppezakken in de bunker van de pootmachine

Voorkiemen houdt poters gezond

Peter Hanse kiemt al jarenlang een deel van zijn poters voor in Joppezakken. Een aantal rassen reageert stelselmatig met een betere zetting en een hogere opbrengst. Toch is dat niet de belangrijkste reden. „Voorkiemen voorkomt vooral versmering van ziekten."

Door: Egbert Jonkheer
Fotografie: Anton Dingemanse

Een paar kleine buien hebben de pootwerkzaamheden op het bedrijf van Peter Hanse in Kerkwerve (Z) tijdelijk stilgelegd. De zwaarste grond is aan de beurt en die is nog net even te nat. Het geeft Hanse de gelegenheid om, in de deuropening van de machineloods, zijn pootcombinatie nog eens even bij langs te lopen. Voorop de trekker hangt een splinternieuwe frees waarmee Hanse nog maar drie hectare heeft gedraaid.

De kleur verraadt dat het om een Struik-machine gaat maar de stickers ontbreken nog. Het apparaat is fors bemeten voor de 125 pk New Holland. Hanse glimlacht: „Hij heeft er zijn handen vol aan. Een lichtere machine zou op zich mooier zijn, maar het kan voor onze oppervlakte niet uit om hier speciaal een duofrees voor aan te schaffen. Deze frees gebruiken we straks ook om de ruggen op te bouwen. Het sleutelwerk nemen we voor lief."

Het was even puzzelen om de pootcombinatie op orde te krijgen. Tot enkele dagen geleden ging het bewerken van de grond en het poten nog in twee gescheiden werkgangen. De tank voor Moncereen heeft plaatsgemaakt voor twee aparte tanks aan weerszijden van de motorkap van de trekker. Op die manier is het gewicht het best verdeeld. Aan de pootmachine is verder niks veranderd.

Alleen de positie van de steunwielen van de pootmachine zint de akkerbouwer nog niet. Die vinden te weinig steun in de losse grond. „Misschien moeten ze maar in het trekkerspoor lopen", peinst Hanse, terwijl hij een sjekkie draait. Hij zal zich er vanmiddag nog eens over buigen. Vandaag komt er van poten toch niets meer.

Voorkiemen loont

Buiten op het erf staat een deel van het pootgoed te wachten om te worden geplant. Het gaat om het deel dat Hanse voorkiemt in Joppezakken. In een lange rij aan de rand van het erf hangen de zakken in de bekende rode, ijzeren frames. Achttien rekken zijn het, die samen een capaciteit hebben van ongeveer

Copyright foto

Copyright foto

22 ton. Hanse heeft vijf jaar ervaring met de voorkiemmethode en weet wat hij ervan kan verwachten. Afgelopen jaar nog zijn er op zijn bedrijf, in het kader van het project 'Telen met Toekomst', metingen verricht aan gesneden Agria's voor de teelt van fritesaardappelen.
Binnen in het kantoor laat hij de resultaten zien. Het verschil met niet-voorgekiemde aardappelen (eveneens gesneden) was aanzienlijk. De opkomst werd door het voorkiemen met een kleine week vervroegd. Maar belangrijker, het voorgekiemde deel gaf in 2005 twintig procent meer knollen en dat leidde uiteindelijk ook tot 20 procent meeropbrengst. Wie uitgaat van een gemiddelde prijs van 10 cent per kilo, komt uit op een verschil in financiële opbrengst van 900 euro per hectare.
Dat Agria goed reageert op voorkiemen is bekend, omdat het ras van zichzelf nu eenmaal weinig stengels maakt. Afgelopen jaar kwamen de verschillen extreem naar voren vanwege de droge periode na het planten. Daardoor was de zetting over het algemeen matig. Het voorgekiemde deel heeft dit door de vervroeging in combinatie met meer stengels (7 procent, volgens de tellingen op het bedrijf van Hanse) aardig weten te compenseren. In andere jaren zijn de verschillen ook duidelijk meetbaar, zij het in minder sterke mate. Zo behaalde Hanse in 2003 een meeropbrengst van 3 tot 10 procent in Agria.
Hij denkt dat dit ras met gemiddeld 10 procent meer opbrengst reageert. En, niet onbelangrijk, met knollen van een egalere sortering. Een ras als Santé, dat van zichzelf al veel stengels maakt profiteert amper van voorkiemen. De opkomst wordt iets vervroegd, maar voor de opbrengst maakt het weinig uit.

Pootgoedteelt

Voor Agria lijkt het een uitgemaakte zaak. Voorkiemen betaalt zich terug. De jaarlijkse kosten van deze manier van voorkiemen liggen tussen de 100 en 150 euro per hectare, exclusief het vullen en leegmaken van de zakken. Toch hangen niet alle Agria's in Joppezakken. Op het ogenblik vindt hij 13 rekken voldoende. „Zeker dit voorjaar was weer lastig genoeg om de rekken om te rijden. De hele dag houd je het weerbericht in de gaten of het gaat vriezen, want dan zullen ze toch naar binnen moeten."
Op het ogenblik gebruikt hij de voorkiemzakken alleen voor de pootgoedteelt. In de regel leveren extra knollen en een uniformere sortering hem hierbij meer op dan in de teelt voor consumptie. Maar wat hij nog belangrijker vindt, is dat hij het risico op versmering van ziekten verkleint. Mochten er knollen met bacterieziek in de partij zitten dan krijgen die weinig kans om zich te verspreiden. „In de voorkiemzakken krijgen de knollen een sterke, korte lichtkiem die niet snel afbreekt. Op zich kunnen we een Agria lang rustig houden, maar bij andere rassen voorkom je op een gegeven moment niet dat ze gaan kiemen. Zeker niet als het voorjaar later wordt dan je dacht. Dan moet je op een gegeven moment afkiemen en dat is iets wat we absoluut niet willen."
Het ras Kondor, dat bekend staat om zijn gevoeligheid voor Erwinia, gaat om die reden sowieso in zakken. Qua opbrengst reageert het ras niet zo sterk als Agria. Hanse teelt dit jaar voor het eerst ook Markies. Hij verwacht bij dit ras minstens zulke resultaten als bij Agria.

Talent

Hanse weet nog niet of hij het aantal voorkiemrekken verder zal uitbreiden. Volgens zijn zoontje is het binnenrijden van de rekken bij vorst geen probleem. Daar weet de jonge boer in de dop wel een oplossing voor en demonstreert nog even hoe behendig hij een afstandsbestuurbare Siku-trekker door het kantoor kan loodsen. Maar ook een tunnelfoliekas kan een oplossing zijn om de aardappelen tegen de vorst te beschermen. Dan kunnen de rekken blijven staan waar ze staan. Even de zijkanten dichtmaken en klaar is Kees. Dit jaar was het zo koud dat Hanse de volle rekken van half februari tot half maart weer in de schuur heeft gezet.
Behalve het omrijden valt de hoeveelheid werk hem mee. Met behulp van de hallenvuller is het voldraaien van de zakken een dagje werk. Tijdens het poten gaan de rekken op de hefmast naar het land. Zeker nu grondbewerken en poten in één werkgang gebeuren heeft zijn vader tijd om de zakken naar het land te rijden. En zoals gezegd staat ook de opvolging al te popelen. Ligt het huurland ver van huis, dan probeert Hanse het zo te plannen dat daar geen rekken heen hoeven. Dat scheelt gesleep met aanhangers.
Hanse volgt ook met belangstelling de ervaringen met het kiemremmingsmiddel Talent. Hij is van plan om in de toekomst een deel van zijn poters ermee te bewaren. Het middel zou een goed alternatief kunnen zijn voor het voorkiemen. Ook hiermee kan hij de kiemgroei tot aan het poten in de hand houden en is het aantal stengels te vergroten. „Maar ook dat kost tijd en geld. Ik ben benieuwd wat het beste bevalt."

HET BEDRIJF

Peter Hanse heeft in het Zeeuwse Kerkwerve een akkerbouwbedrijf van 68 hectare, waarvan 18 hectare op huurland. De grond bestaat er uit lichte klei, variërend in zwaarte van 20 tot 45 procent afslibbaar. Pootaardappelen vormen de hoofdtak van het bedrijf. Hanse teelt 15 hectare Kondor, Agria en Markies en levert die hoofdzakelijk af in de klasse E en A. Naast het eigen pootgoed sorteert hij 5 hectare voor derden. Het bouwplan bestaat verder uit consumptieaardappelen, wintertarwe, zomergerst, uien, vlas en suikerbieten.

Copyright foto